

Illustere prins!

Muziek is al sinds mijn vierde levensjaar mijn favoriete bezigheid. Deze vroege kennismaking met de edele muze, die mijn ziel bewust maakte van pure harmonie, maakte dat ik haar liefhad, en soms dacht ik zelfs dat zij mij ook liefhad.

Ik ben nu elf jaar oud, en tijdens momenten van inspiratie heb ik mijn muze al vaak horen fluisteren: 'Probeer de harmonieën van je ziel eens op papier te zetten!' 'Maar', dacht ik, 'Ik ben pas elf jaar oud! Dan kan ik toch geen componist zijn? En, wat zouden volwassen kunstenaars daar wel niet van vinden?' Ik durfde bijna niet, maar mijn muze wilde het - dus ik gehoorzaamde, en schreef.

Mag ik nu, illustere prins, deze eerste jeugdige werken aan de voet van uw troon leggen? En mag ik er misschien op hopen dat u mij de eer zult doen er een bemoedigende en vriendelijke blik op te werpen? Aanvaardt u ze als een blijk van puur kinderlijke genegenheid, en ik hoop dat u met genade en mildheid zult kijken naar naar deze werken en hun jonge componist,

Ludwig van Beethoven

—

Mijn dierbare en gewaardeerde Wegeler!

Heel hartelijk dank dat je aan me hebt gedacht, ook al verdien ik dat amper. Ondanks mijn onvergeeflijke nalatigheid blijf jij altijd dezelfde trouwe, goede, oprechte vriend. Er zijn momenten waarop ik ernaar verlang om je weer te zien. Wanneer dat zal zijn, kan ik nog niet zeggen; maar in ieder geval kan ik zeggen dat je me niet zult zien totdat ik tot grote bloei ben gekomen, niet alleen als kunstenaar, maar ook beter en ontwikkelder als mens.

Je wilt weten hoe het met mij gaat? Wel, eigenlijk zo slecht niet. Mijn composities zijn behoorlijk winstgevend en ik kan zeggen dat ik bijna meer opdrachten krijg dan ik er kan schrijven. Voor elk nieuw werk staan er wel zes, zeven uitgevers in de rij, en als ik zou willen nog wel meer. Ze onderhandelen niet meer met me, nee, ik stel de prijs en zij betalen. Dus, als een van mijn vrienden in nood verkeert en ik heb niet genoeg geld in mijn portemonnee om hem gelijk te helpen, dan hoef ik er maar even voor te gaan zitten, iets te schrijven en binnen een mum van tijd kan ik hem uit de brand helpen.

Maar die wrede demon, mijn slechte gezondheid, is een blok aan mijn been. De laatste drie jaar is mijn gehoor steeds verder afgenomen. Mijn oren suizen en zoemen voortdurend; dag en nacht. Ik kan oprecht zeggen dat mijn leven ellendig is. Al bijna twee jaar mijd ik elk gezelschap, omdat ik niet tegen de mensen kan zeggen: ik ben doof! In elk ander beroep was dit misschien nog draaglijk geweest, maar voor mij is het werkelijk beangstigend. En mijn vijanden, hoe zouden die wel niet reageren? En zij zijn niet gering in aantal.

Om je een idee te geven van mijn uitzonderlijke doofheid: in het theater moet ik heel dicht bij het orkest gaan zitten om ook maar iets te verstaan. Zodra ik op enige afstand ben, kan ik hoge tonen van instrumenten of zangers niet meer horen. Het is verbazingwekkend dat in conversatie sommige mensen het niet eens lijken te merken. Als iemand zacht praat,

versta ik het nauwelijks: ik kan de toonhoogte horen, maar niet de woorden, en toch voelt het onverdraaglijk als iemand tegen me schreeuwt. God alleen weet hoe dit zal eindigen. Hoe vaak heb ik mijn bestaan wel niet vervloekt! Ik smeeek je om aan niemand iets te vertellen over mijn aandoening, zelfs niet aan je vrouw. Ik vertrouw dit geheim aan jou alleen toe.

Schrijf me regelmatig, dan beloof ik dat ik mijn best ga doen om ook jou te schrijven. Vaarwel, mijn beste trouwe Wegeler! Vertrouw op de genegenheid en de vriendschap van je

Beethoven

—

Mijn engel! Mijn alles! Mijn ik!

Nog voor het opstaan dwalen mijn gedachten af naar jou, mijn Onsterfelijke Geliefde! Nu eens met vreugde, dan weer met droefheid, in afwachting of het lot onze wensen verhoort. Ik wil ofwel volwaardig met je samenleven ofwel helemaal niet. Ja, ik heb besloten om net zo lang op afstand van je te blijven, tot ik je om de hals kan vliegen en me helemaal thuis kan voelen bij je, en ik mijn ziel tegelijk met die van jou naar het rijk der geesten kan spoeden. Ach! Het moet zo zijn! Houdt moed, je weet hoezeer ik je trouw ben. Nooit kan een ander mijn hart bezitten, nooit, nooit! O God, waarom moet ik vluchten van degene van wie ik zoveel hou. Jouw liefde maakt me gelukkig en tegelijkertijd diep ongelukkig. Mijn engel! Zojuist verneem ik dat de postkoets elke dag gaat en daarom moet ik eindigen, zodat je deze brief zo snel mogelijk krijgt. Maak je geen zorgen - hou van me. Vandaag - gisteren - wat een verlangen naar jou, wat een tranen voor jou! Voor jou! Voor jou! Mijn leven! Mijn alles! Vaarwel! O, blijf van me houden, en twijfel nooit aan het trouwe hart van je minnaar.

L.

Eeuwig de jouwe.
Eeuwig de mijne.
Eeuwig van elkaar.

—

Mijn beste Wegeler,

Ik dank je voor dit nieuwe bewijs van interesse in mij, temeer omdat ik het nauwelijks verdien. Je wilt weten hoe het met me gaat. Mijn leven is nu een stuk aangener: de laatste tijd kom ik weer wat meer onder de mensen. Deze verandering is vanwege een lief, betoverend meisje dat van me houdt, en van wie ik hou. Voor de eerste keer in twee jaar beleef ik weer wat gelukkige momenten, en heb ik het gevoel dat trouwen me gelukkig zou kunnen maken. Jammer genoeg is ze niet van mijn stand, en bovendien zou ik nu toch niet kunnen trouwen; ik heb nog bergen werk te verzetten. Zonder de problemen met mijn

gehoor had ik nu al de halve wereld rondgereisd, en dit ben ik nog steeds aan mezelf verplicht. Er is niets wat ik liever doe dan het promoten en beoefenen van mijn kunst.

Zul je me snel weer schrijven? Wens al het goede aan je vrouw. Wees verzekerd van de genegenheid en de vriendschap van je

Beethoven

—

Aan Kapelmeester Hofmeister

Ik heb uw brief met genoeg gelezen, beste broeder en vriend, en ik bedank u hartelijk voor het gunstige oordeel over mij en mijn werken; ik hoop dat ik uw vertrouwen waard zal blijven. Wat betreft onze onderhandelingen: gezien u de prijzen van mijn werk wilt weten, deze zijn als volgt. Het septet, 20 dukaten; een symfonie, 20 dukaten; een concert, 10 dukaten; een grand solo sonate (allegro, adagio, minuette, rondo), 20 dukaten. Deze sonate mag er zijn, beste broeder!

Dan nu wat toelichting. U verbaast zich er misschien over dat ik geen onderscheid in prijs maak tussen een sonate, septet of symfonie. Nu, dat doe ik omdat ik merk dat een septet of symfonie niet zo goed verkoopt als een sonate, hoewel een symfonie natuurlijk meer zou moeten kosten. Voor het concert vraag ik maar 10 dukaten, aangezien, zoals ik al schreef, ik het niet to mijn beste werken reken. Ik kan me niet voorstellen dat u deze prijzen te hoog zult vinden, ik heb in elk geval geprobeerd ze zo redelijk mogelijk te houden voor u.

Ik vertrouw erop dat we nog vaak in de gelegenheid zullen zijn om elkaar te verzekeren hoezeer u mijn vriend bent, en ik de uwe. Ik hoop op een snel antwoord. Adieu!

L. v. Beethoven

—

Mijn beste oude vriend,

Je zult deze regels waarschijnlijk wel vol verbazing lezen. Maar, ook al heb je er geen schriftelijk bewijs van, ik denk heel vaak aan je.

De afgelopen twee jaar is er een einde gekomen aan het rustige en teruggetrokken bestaan dat ik leidde, en werd ik meegesleurd in de wervelwind van het leven. En ik zou niet alleen gelukkig zijn geweest, maar misschien wel gelukkiger dan ooit, als niet die demon zich in mijn oren had genesteld. Als ik niet ergens had gelezen dat een mens niet vrijwillig een einde aan zijn leven mag maken zolang hij in staat is om ook maar één goede daad te verrichten, dan had ik de wereld allang verlaten, en had ik de hand aan mezelf geslagen. O, het leven kan zo mooi zijn, maar voor mij is het voor altijd verpest!

Blijf met genegenheid aan mij denken, hoe weinig ik dat ook verdien. Omhels je lieve vrouw en kinderen, en iedereen die je dierbaar is, namens je vriend,

Beethoven

Mijn allerdierbaarste vriendin -

Nooit was er een mooiere lente dan dit jaar; dat zeg ik, en dat voel ik ook, want het was toen dat ik je voor het eerste ontmoette. Ik realiseerde me meteen dat jij uit een ander universum kwam dan deze absurde wereld, waar ik, met de beste bedoelingen, mijn oren niet kan openen. Mijn oren zijn, ach! Een muur, waardoor ik met moeite kan converseren met mijn medemensen. Anders, had ik mij misschien zelfverzekerder gevoeld in jouw bijzijn; maar nu was ik mij alleen bewust van de volle, intelligente blik van jouw ogen, die mij zo diep raakte dat ik hem niet meer kan vergeten. Mijn dierbare vriendin! Allerliefst meisje! Hoe dierbaar waren de paar dagen dat we met elkaar hebben gepraat, of beter gezegd, hebben gecorrespondeerd. Zorgvuldig heb ik de kleine notities bewaard met jouw slimme, charmante, zeer charmante antwoorden; dus ik mag mijn gebroken gehoor wel bedanken dat het merendeel van onze conversatie nu is opgeschreven.

Zal ik een brief van je ontvangen? Hoop houdt mij gaande; tijdens mijn leven is zij mijn vaste metgezel geweest, wat was er anders van mij geworden? Nu, antwoord mij, mijn dierbaarste vriendin, en vertel me wat er van mij moet worden, nu mijn hart zo'n rebel is geworden. Schrijf aan je trouwste vriend,

Beethoven.

Aan Peters.

Ik schreef u al dat een kwartet (en een grootse nog wel) klaar is voor u; zodra u mij laat weten dat u het accepteert voor 80 dukaten, zal ik het u onmiddellijk toesturen. Mijn werken zijn nu duurder dan ooit, en dat heeft u alleen aan uzelf te danken. Het kwartet zal u overtuigen dat ik u hiermee iets geef, wat niet beter zou kunnen zijn, zelfs al was het geschreven voor mijn beste vriend.

Ik smeed u zich te haasten, zodat ik uw antwoord bij de volgende post ontvang. Er is nog iemand anders geïnteresseerd in niet alleen dit, maar ook een ander net voltooid stuk. U hoeft niet bang te zijn dat ik u dit stuk slechts stuur om mijn belofte na te komen. Nee, ik verzeker u op mijn eer als kunstenaar dat dit een van mijn beste werken is.

Voor mijn broers Karl en Johann van Beethoven.

O! Jullie die denken dat ik vijandig, zwaarmoedig, en mensenschuw ben, wat doen jullie mij onrecht. Jullie kennen niet de verborgen oorzaak van wat jullie toeschijnt. Van kinds af aan heb ik met hart en ziel geprobeerd om het goede na te streven, en ik voelde me altijd geroepen om grote daden te verrichten. Maar weet, dat ik sinds zes jaar aan een hopeloze kwaal lijd, die door onkundige artsen nog is verergerd. Jaar na jaar werd ik bedrogen in mijn hoop op genezing, tot ik uiteindelijk wel moest accepteren dat dit nooit meer over zal gaan.

Geboren met een vurig en gevoelig karakter, ontvankelijk voor gezelligheid, moest ik mij al op jonge leeftijd afzonderen en mijn leven eenzaam doorbrengen. En telkens wanneer ik me voornam om me over alles heen te zetten, o! hoe meedogenloos werd ik dan teruggestoten, door de ervaring, treurig dan ooit, van mijn gebroken gehoor!

Toch kon ik het niet over mijn hart verkrijgen om tegen mensen te zeggen: praat harder, schreeuw! Want ik ben doof! Ach! Hoe kon ik de wereld vertellen dat het zintuig dat bij mij veel beter zou moeten zijn dan bij ieder ander, faalde - een zintuig dat ik ooit in de grootste volmaaktheid bezat - een volmaaktheid zoals misschien maar weinigen in mijn vak die ooit hebben gehad! O! Dat kan ik niet!

Vergeef me daarom als jullie zien dat ik jullie ontloop, terwijl ik me eigenlijk zo graag onder jullie had gemengd. Mijn ongeluk is dubbel zo groot omdat men mij verkeerd begrijpt. Voor mij bestaat er geen ontspanning in gezelschap van mensen, geen goed gesprek, geen openhartige gedachtenwisseling. Ik ben volledig geïsoleerd en begeef me alleen in gezelschap wanneer ik daartoe gedwongen word. Ik moet leven als een banneling.

In gezelschap word ik overmand door een beklemmende angst, bang als ik ben dat iemand mijn toestand zal opmerken. Zo was het ook tijdens het afgelopen halfjaar, dat ik op het platteland doorbracht. Mijn verstandige arts gaf mij het advies om mijn gehoor zoveel mogelijk te ontzien, maar toch kon ik soms geen weerstand bieden aan mijn behoefte aan gezelschap. Maar wat een vernedering als iemand naast mij in de verte een fluit hoorde, en ik niets, of iemand een herder hoorde zingen, en ik weer niets! Zulke ervaringen brachten mij de wanhoop nabij en het scheelde weinig of ik had eigenhandig een einde gemaakt aan mijn leven.

Kunst! Kunst alleen, weerhield me. Ach! Ik kon toch onmogelijk de wereld vaarwel zeggen voordat ik datgene had volbracht waartoe ik me geroepen voelde? En daarom rekte ik dit ellendige bestaan - zo ellendig, dat ik in een oogwenk van de allerbeste in de allerslechtste toestand kan geraken. Geduld, zo lijkt het, moet nu mijn leidraad zijn. Dat heb ik besloten. Ik hoop dat ik me aan mijn besluit kan houden, en dat ik in staat zal zijn om vol te houden totdat het de onverbiddelijke schikgodinnen behaagt om de draad van mijn leven door te knippen.

Misschien zal ik beter worden, misschien ook niet. Ik ben op alles voorbereid. Gedwongen om zo te filosoferen op mijn tweeëndertigste ! Dat is niet niks, zeker niet voor een kunstenaar. God kijkt in mijn hart: Hij weet dat liefde voor de medemens en gevoelens van goedheid daar hun thuis hebben. O jullie mensen, als jullie dit ooit lezen, bedenk dan dat jullie mij onrecht deden. En wie ongelukkig is, troost je ermee in mij een lotgenoot te vinden, die ondanks alle hindernissen die de natuur voor hem opwierp, alles deed wat in zijn vermogen lag om opgenomen te worden in de gelederen van waardige kunstenaars en mensen.

Mijn broers Carl en Johann, zodra ik er niet meer ben, smeeik dan professor Schmidt, mijn dokter, als hij nog in leven is, om verslag te doen van mijn ziekte, zodat de wereld zich tenminste na mijn dood met mij zal verzoenen. Hierbij verklaar ik jullie tevens tot erfgenamen van mijn bescheiden vermogen (als je het zo kunt noemen). Verdeel het eerlijk, word het samen eens en help elkaar. Jullie weten dat ik jullie allang heb vergeven voor de dingen die mij pijn hebben gedaan. Ik bedank jullie, in het bijzonder mijn broer Karl, voor de diensten die je me de laatste tijd hebt bewezen. Mijn wens is dat jullie een prettiger en zorgelozer leven zullen hebben dan ik dat heb gehad. Breng jullie kinderen vooral deugd bij. Dat alleen, en niet rijkdom, kan voor geluk zorgen. Ik spreek uit ervaring: de deugd was het, die ervoor zorgde dat ik zelfs in een periode van diepe ellende overeind bleef. Ik heb het aan haar en aan de kunst te danken, dat ik mijn leven niet eindigde door zelfmoord.

Vaarwel, heb elkaar lief! Ik bedank al mijn vrienden hartelijk. Ik zou graag willen dat mijn muziekinstrumenten door een van jullie worden bewaard, en ik vertrouw erop dat dit niet tot onenigheid tussen jullie zal leiden. Maar, als ze jullie op een andere wijze beter van pas komen, voel jullie dan vrij om ze te verkopen. Hoezeer zal ik mij verheugen als ik jullie zelfs vanuit het graf nog van dienst kan zijn!

Wel, zo zij het! Met vreugde snel ik de dood tegemoet. Als hij komt voordat ik de gelegenheid heb gehad om al mijn talenten te ontplooien, dan komt hij ondanks mijn wrede lot toch nog te vroeg. Maar ook dan zal ik tevreden zijn, want zijn komst zal mij verlossen uit eindeloos lijden. Wanneer hij ook komt, ik zal hem moedig tegemoet treden. Vaarwel! Vergeet mij niet helemaal, zelfs niet als ik dood ben. Dat verdien ik van jullie, want ik heb tijdens mijn leven zo vaak aan jullie gedacht en heb jullie altijd gelukkig willen maken. Wees daarom gelukkig.

Ludwig van Beethoven